

mának tagja így kezdte Szécsi József laudálását: „Boldog ember, akinek öröme telik az Úr törvényében. Így imádkozik a zsoldáros az első zsoldárban, és nagy örömmel választottam ezt a gondolatot, hogy ebből kiindulva köszöntsem a hetvenesztendő Szécsi Józsefet. Ő nem csupán életének egyik jubileumához érkezett, de a díj átvételével életének egyik sajátos elismerését is megkapja. Élete nem csupán gond és törődés, hanem nagyon sok gyümölcsnek, értéknek a forrása is.” Török Csaba azt is kiemelte laudációjában, hogy Szécsi József nemcsak tudományos munkásságával emelkedett ki, hanem olyan dolgokat is észrevett a különféle hiteknek, kultúráknak, vallásoknak és emberi történelmi valóságoknak kereszttűjain, amelyek egy felületesen gondolkodó ember figyelmét elkerülték volna.

Ugyanezen ünnepi rendezvény keretében írt alá együttműködési megállapodást az SZNBK igazgatója, dr. Benyik György és az OR–ZSE rektora, dr. Vajda Gábor. (Az SZNBK korábban már kötött ilyen jellegű megállapodást a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemmel és a varsói II. János Pál Egyetem teológiai fakultásával.)

A zsinagógai koncertet a Szegedi Szimfonikusok adták Gyüdi Sándor karnagy vezényletével, énekelt Raáb Gábor, a díjazott dr. Szécsi József és fia, Szécsi Máté, orgonán játszott Simon Bálint.

Adorjáni Zoltán

Hollandiából Erdélybe, Erdélyből Hollandiába peregrináló teológusok találkoztak Kolozsváron

2018. október 11–12-én rendhagyó peregrinustalálkozóra került sor a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben. 50 évvel ezelőtt érkezett Kolozsvárra az első hollandiai teológus házaspár, hogy Kolozsváron tanuljon. E hajdani eseménynek elméikére szervezett közös találkozón hollandiai és erdélyi teológusok meséltek a peregrinációs tapasztalataikról. A kétnapos rendezvény első napját a Hollandiából Erdélybe peregrináló teológusok töltötték meg tartalommal, a második nap eseményeit az erdélyi peregrinusok szervezték.

A közös rendezvény október 11-én délután kezdődött Kállay Dezső rektor áhítatával, amelyben a szimpózium mottójául választott Róma 1,11–12 alapján – *...szeretnélek látni benneteket, hogy megerősítésetekre valamilyen lelki ajándékot adjak nektek, vagyis, hogy együtt bátorodjunk meg közöttetek egymás hite által, a tietek és az enyém által* – arról a kölcsönösségről beszélt, amelynek jelen kell lennie az egyházban, és amely jellemzően meghatározta a két ország közötti egyházi kapcsolatokat is.

Az áhítatot követően Kató Béla püspök, a találkozó védnöke köszöntötte az esemény résztvevőit, és beszélt az emlékezés fontosságáról, amely a történelem egyes mozzanatait az egyház erőforrásává teheti.

A holland teológusok részéről Henk van de Graaf tartott személyes beszámolót, amelyben felelevenedtek az 1960-as évek Erdélyének mély nyomot hagyó emlékei. Henk feleségével, Sally van de Graaf-Leentfaarral érkezett Erdélybe. A küldetés háttérében az esemény két napja alatt gyakran felemlített Hebe Kohlbrugge (Utrecht, 1914–2016) állt, aki egykor a náci-ellenes hollandiai mozgalom erőteljes alakja, később pedig a kommunista országok felé irányuló hollandiai támogatás jelentős szereplője volt. A Hollandiából Kolozsvárra érkező teológusok szinte mindegyike az ő hatására jött Erdélybe, hogy egy elzárt világon belül életető kapcsolatok kialakításán munkálkodjék a kölcsönös bátorítás szellemében. Az Erdélybe érkező teológusok közül Henk van de Graaf és Magda van der Ende doktori címet is szereztek a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben. Mások az egyházi kapcsolatok építésén fáradoztak. A kommunizmus idején elszigetelt országban nagy körültekintéssel és talpraesettséggel sikerült létrehozni egy olyan kapcsolati hálót, amely hosszú távon az erdélyi református egyház erősödését szolgálta.

Henk van de Graaf

Hasonló személyes beszámolót tett közzé Froukje de Hoop, aki többszöri visszautasított próbálkozás után végül az 1989-es változásokat követően érkezett az országba. Életszerű eseménybeszámoló jó tükrözték a politikai struktúrát frissen váltott ország küzdelmének kezdeti nehézségeit és bizonytalanságait. A holland teológusok közül Marianne van de Graaf emelte ki, hogy benne az erdélyi tanulmányút és egyházi kapcsolatok révén született meg az életre szóló döntés a lelkipásztori szolgálat felvállalására.

A peregrinációs esemény két napja között Hermán M. János egykori mezőségi, később pedig házassága révén Hollandiában letelepedett lelkipásztor személyes vallomása volt összekötő kapocs. Hermán János beszámolt a szolgálata kezdetén tapasztalt államegyházi viszonyokról, amelyek a lelkipásztor személyes életén mély nyomokat hagytak.

A holland–magyar egyházi kapcsolatoknak egyik jelentős kolozsvári szereplője volt Juhász István (1915–1984) teológiai professzor. A holland peregrinusok úgy állítottak emléket az egykori professzornak, hogy elkészítették olajfestmény-portróját az általuk létrehozott, hollandiai székhelyű Juhász István Professzor Alapítvány (Professor I. Juhász Stichting) anyagi támogatásával. A portét Orth István festette meg, aki képzőművészeti tanulmányai mellett lelkészi képesítést is szerzett a kolozsvári teológiai intézetben.

Az est hangulatát Oláh Mátyás és Oláh Boglárka cselló-hegedű koncertje tette színesebbé Debussy- és Kodály-darabok előadásával, majd a szimpózium résztvevői egy olyan filmet tekinthettek meg, amelyet Frans Bos peregrinus készített az 1970-es évek Erdélyi viszonyairól és egyházi szereplőiről.

Az első nap állófogadással zárult az intézet konviktusán, s eközben tovább pörögtek a régi idők emlékét idéző történetek. A megszólalók között helyet kaptak azok a holland teológusok is, akik kötetlenebb körülmények között mesélhették el személyes történeteiket, természetesen mindannyian magyarul.

Az esemény második napján az Erdélyből Hollandiába peregrinált teológusok beszámolóit kaptak helyet. A délelőtti első felében a doktori vagy magiszteri fokozatot elért teológusok, lelkipásztorok kaptak szót: Balogh Csaba, Kiss Jenő és Kállay Dezső tanárok, akik Hollandiában doktori címet is szereztek, valamint Simon János, Éles Éva, Sógor Géza, Tőkés Attila, Császár Béla, Gede Csongor, Nagy Gábor és Kelemen Attila Csongor lelkipásztorok. Ezeket a tanulmányutakat holland alapítványok támogatták, a Fundament Alapítvány, a Stipendium Bernardinum vagy más egyházi támogatók. Nevezett lelkipásztorok, teológusok bemutatták röviden szakmai eredményeiket, illetve a tanulmányút saját életpályájukra gyakorolt hatásáról beszéltek. Gyakran megfogalmazott véleményként hangzott el, hogy nem zárómozzanatként tekintenek a hollandiai magiszteri vagy doktori kutatásukra, hanem olyan kezdetre, amelyet aztán itthon folytatniuk kell.

A fentebb említett lelkipásztorok, illetve teológiai tanárok az 1990-es évek után jutottak el Hollandiába. De megszólaltak olyanok is, akik az 1990-es éveket megelőzően juthattak el Hollandiába: Székely József, Antal József nyugalmazott lelkipásztorok és d. dr. Geréb Zsolt emeritus teológiai professzor. Ezt követően Juhász Tamás nyugalmazott teológiai tanár mesélt egyházi tapasztala-

Sally van de Graaf-Leentfaar, Henk van de Graaf, Orth István és a Juhász István portréját felmutató Kállay Dezső és Hermán M. János

latairól, aki ugyan nem tanult Hollandiában, mégis közlelől ismerte az eseményeket a családi és teológus kori kapcsolatai révén.

A délelőtt második felében az erdélyi magyar lelkipásztorok a peregrináció másik aspektusáról számoltak be. A holland–magyar kapcsolatok nemcsak teológiai tanulmányok szintjén hoztak eredményt, hanem számtalan egyházi kapcsolat is ennek a peregrinációnak köszönhető. A hollandiai egyházakban olyan egyházszervezési, gyülekezetépítési módszerekkel ismerkedhettek meg, amelyeket kellő adaptációval eredményesen lehetett alkalmazni az erdélyi református gyülekezetekben is. Ilyen irányú tapasztalatokról beszéltek Kállay Csaba, dr. Székely József, dr. Márton János, dr. Gudor Botond és drd. Juhász Ábel.

A beszámolók után egy kisebb fényképkiallítást lehetett megtekinteni azokból a képekből, amelyeket a Hollandiából Erdélybe jött, illetve az Erdélyből Hollandiába látogató peregrinusok készítettek tanulmányi útjaik egy-egy mozzanatáról.

A rendhagyó és minden szempontból igen eredményesnek tekinthető találkozó közös ebéddel zárult a teológiai intézet konviktusán.

Balogh Csaba

A találkozó holland és erdélyi résztvevői